

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในปัจจุบันงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาประชากรศึกษายังมีไม่มากนัก เนื่องจากวิชาประชากรศึกษาเป็นวิชาใหม่ งานวิจัยส่วนใหญ่จึงเป็นการศึกษาทัศนคติ ความรู้ ความเชื่อทางด้านประชากรศึกษา เพศศึกษา สำหรับงานวิจัยซึ่งเกี่ยวข้องกับประชากรศึกษาโดยตรงและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียนการสอนเป็นส่วนหนึ่งของประชากรศึกษานั้น มีดังต่อไปนี้

งานวิจัยภายในประเทศ

ปีพุทธศักราช ๒๕๐๘ สารภี สุทธิเสวนต์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ทัศนคติและความสนใจของครูและผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีต่อการสอนเพศศึกษา" วัตถุประสงค์เพื่อสำรวจทัศนคติและความสนใจของครูและผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีต่อเรื่องเพศและเพศศึกษา ใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูล ตัวอย่างประชากรครูชายหญิง ๓๕ คน และผู้ปกครอง ๒๖๐ คน

ผลของการวิจัยพบว่าทั้งครูและผู้ปกครองต่างมีความสนใจในเรื่องลักษณะของขอบเขตความรู้เรื่องเพศ ให้ความสนับสนุนและเห็นด้วยกับการสอนเรื่องอวัยวะในระบบสืบพันธุ์ การควบคุมแรงดันทางเพศ คุณสมบัติของครูผู้สอนเพศศึกษา วิธีสอน การแนะนำ และความสำคัญของบิดามารดาในการสอนเพศศึกษา^๑

---

^๑สารภี สุทธิเสวนต์, "ทัศนคติและความสนใจของครูและผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีต่อการสอนเพศศึกษา," (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๘).

ปีพุทธศักราช ๒๕๑๔ ชัยวัฒน์ บัญจพงษ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความรู้และทัศนคติ
ด้านประชากรศึกษาของนักเรียนอาชีวศึกษาชั้นปีสุดท้ายในเขตนครหลวงกรุงเทพมหานครบุรี" วัตถุประสงค์
เพื่อจะเปรียบเทียบความรู้และทัศนคติด้านประชากรศึกษาของนักเรียนอาชีวศึกษาชั้น
ปีสุดท้ายในเขตนครหลวงกรุงเทพมหานครบุรี" ใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูล ตัวอย่างประชากร
นักเรียนอาชีวศึกษาปีสุดท้ายจากโรงเรียนต่าง ๆ ๑๕ แห่ง จำนวน ๓๖๐ คน

ผลของการวิจัยพบว่า ความรู้ในเรื่องประชากรศึกษาของนักเรียนอาชีวชายและหญิง
ไม่แตกต่างกัน ประเภทของโรงเรียนอาชีวะ สหศึกษา เฉพาะเพศหญิงหรือเพศชายจะก่อให้เกิด
ความแตกต่างในด้านความรู้ทางด้านประชากรศึกษาของนักเรียนในเพศเดียวกัน ส่วนทางด้าน
ทัศนคติพบว่า นักเรียนชายและหญิงมีทัศนคติเกี่ยวกับประชากร ไม่แตกต่างกันและประเภทของ
โรงเรียนอาชีวะที่มีการสอนแบบสหศึกษาและแบบที่สอนเฉพาะเพศชายหรือหญิง เพียงอย่างใด
อย่างหนึ่งจะไม่มีผลต่อความแตกต่างในด้านทัศนคติในเรื่องประชากรศึกษาของนักเรียนในเพศ
เดียวกัน

ปีพุทธศักราช ๒๕๑๕ ขวน กลสิกร ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูใหญ่
โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีต่อการสอนเพศศึกษา" วัตถุประสงค์
เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มี
ต่อการสอนเพศศึกษา ใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูล ตัวอย่างประชากรครูใหญ่โรงเรียนประถม
ศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มาเข้ารับการอบรมที่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จำนวน ๓๕๐ คน

ชัยวัฒน์ บัญจพงษ์, "ความรู้และทัศนคติด้านประชากรศึกษาของนักเรียนอาชีวศึกษา
ชั้นปีสุดท้ายในเขตนครหลวงกรุงเทพมหานครบุรี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกสังคม บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔).

ผลการวิจัยพบว่า ครูใหญ่ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับข้อความต่าง ๆ ในแบบสอบถามซึ่งเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของเพศศึกษา หลักสูตร การจัดและการดำเนินการสอน วิธีสอน ครูผู้สอน อุปกรณ์ และความร่วมมือจากชุมชน และเห็นสอดคล้องกันด้วยว่าครูที่แต่งงานแล้วสอนเพศศึกษาคือดีกว่าครูที่เป็นโสด แพทย์หรือพยาบาลสอนเพศศึกษาได้ดีกว่าครู หนังสือพิมพ์และภาพยนตร์มีแนวโน้มทำให้เพศศึกษาเป็นเรื่องหยาบโลน^๑

ในปีเดียวกันนั้น ยูพา อุกมศักดิ์ และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การยอมรับสภาวะและปัญหาประชากรและความคิดเห็นเกี่ยวกับประชากรศึกษาของกลุ่มผู้สอนในมหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัย และกลุ่มผู้บริหารการศึกษาส่วนภูมิภาค" วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยครู และผู้บริหารส่วนภูมิภาคเกี่ยวกับการยอมรับสภาวะและปัญหาประชากรและความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดประชากรศึกษาในประเทศไทย ใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูล ตัวอย่างประชากร อาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยครู จำนวน ๓๓ คน และกลุ่มผู้บริหารการศึกษาจำนวน ๙๔ คน รวม ๑๒๗ คน

ผลของการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่สอนในมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยครู และผู้บริหารการศึกษาในส่วนภูมิภาค ต่างตระหนักถึงอัตราการเพิ่มของประชากร ปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาเนื่องจากจำนวนประชากรและความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขปัญหาประชากร นอกจากนี้อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าการวางแผนครอบครัวเป็นวิธีการหนึ่งที่จะแก้ปัญหามาประชากรได้ ร้อยละ ๘๖.๐๐ ของอาจารย์เห็นว่าควรดำเนินการเกี่ยวกับประชากรศึกษาได้แล้ว และควรจัดเป็นโครงการประชากรศึกษาทั้งในและนอกระบบโรงเรียน^๒

---

^๑ชวน กลีกร, "ความคิดเห็นของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่มีต่อการสอนเพศศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๕).

^๒ยูพา อุกมศักดิ์ และคณะ, "การยอมรับสภาวะและปัญหาประชากรและความคิดเห็นเกี่ยวกับประชากรศึกษาของกลุ่มผู้สอนในมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย และกลุ่มผู้บริหารการศึกษาส่วนภูมิภาค," (รายงานการวิจัย), วารสารประชากรศึกษา ๑ (กันยายน ๒๕๑๖): ๓๒-๓๖.

ต่อมาปีพุทธศักราช ๒๕๑๖ ยูพา อุคัมศักดิ์ และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความรู้ ทัศนคติ และความเชื่อของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อประชากรศึกษาและการวางแผนครอบครัว" วัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความรู้ ทัศนคติ และความเชื่อของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อภาวะประชากรของประเทศไทย ปัญหาและผลสืบเนื่องอันมีสาเหตุมาจากอัตราเพิ่มประชากรที่รวดเร็ว การวางแผนครอบครัว ตลอดจนการแก้ปัญหาปัญหาประชากรด้วยวิธีการนำประชากรศึกษาและการวางแผนครอบครัว เข้าสู่ระบบโรงเรียน ใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลตัวอย่างประชากร ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาทั้งสายสามัญและสายอาชีพของโรงเรียนรัฐบาลที่เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั่วประเทศ จำนวน ๑๔๓๗ คน

ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยมีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประชากรมากนัก แต่มีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว สนับสนุนการลดอัตราเพิ่มประชากรโดยการวางแผนครอบครัวและการสอนประชากรศึกษาในโรงเรียน และครูเหล่านี้เชื่อว่าการนำประชากรศึกษาไปสอนทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนสามารถทำได้ สำหรับในระบบโรงเรียนควรจัดสอดแทรกประชากรศึกษาไว้ในบางวิชา ส่วนนอกระบบโรงเรียนควรเผยแพร่ความรู้ทางสื่อมวลชน และจัดไว้ในหลักสูตรนอกระบบโรงเรียนด้วย นอกจากนี้ครูส่วนมากยังเห็นว่า พวกครูมีความรู้เกี่ยวกับภาวะประชาน้อย จึงควรส่งเสริมให้มีการประชุมฝึกอบรมและส่งเอกสารไปให้ และยังมีความเห็นว่าการดำเนินงานประชากรศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทยจะประสบความสำเร็จอย่างดียิ่ง ถ้าหากผู้บริหารระดับสูงมองเห็นความสำคัญและสนับสนุนการสอนประชากรศึกษาให้แก่เยาวชนอย่างจริงจัง^๑

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑ยูพา อุคัมศักดิ์ และคณะ, คณะผู้วิจัย, "ความรู้ ทัศนคติ และความเชื่อของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีต่อประชากรศึกษาและการวางแผนครอบครัว," รายงานการวิจัยโดยสุภชัย สุกรวรรณ และบุญธรรม กิจปรีตาบริสุทธิ์, วารสารประชากรศึกษา ๑ (กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐): ๕๒-๕๘.

ในไม่ช้าก็ยังมีผู้อื่นได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับประชากรศึกษาไว้อีกหลายเรื่อง ไคแก่ วิทยาลัยครูพระนคร ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การนำวิธีการสอนประชากรศึกษาไปใช้ใน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" วัตถุประสงค์เพื่อทำการทดลองว่าการนำวิธีสอนประชากรศึกษาไป ใช้ในโรงเรียนด้วยวิธีต่อไปนี้ วิธีสอนแบบใดที่ดีและเหมาะสมที่สุด

ก. สอนเป็นส่วนหนึ่งของหัวข้อเรื่องบางหัวข้อภายในวิชาต่าง ๆ ตามที่สอน อยู่แล้วในปัจจุบัน

ข. จัดสอนเรื่องประชากรศึกษาเป็นหัวข้อใหญ่เพิ่มขึ้นภายในบางวิชา โดยมีได้ เพิ่มวิชาเรียนขึ้นในหลักสูตร

ค. จัดสอนเป็นวิชาใหม่เพิ่มขึ้นในหลักสูตร

ง. จัดสอนเป็นส่วนหนึ่งของวิชาใหม่วิชาหนึ่ง

ใช้วิธีการทดลองสอนจากบทเรียนตัวอย่าง ตัวอย่างประชากรนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนสาธิตวิทยาลัยครูพระนครจำนวน ๒๕ คน ใช้เวลาทดลองประมาณ ๓ เดือน

ผลการวิจัยพบว่าในค่านสัมฤทธิ์ผล (Achievement) ของนักเรียนโดยการสอน เรื่องประชากรศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของหัวข้อเรื่องบางหัวข้อ (วิธีการสอนแบบสอดแทรก) ทำ ให้นักเรียนได้รับผลสูงสุด นักเรียนเกิดการ เรียนรู้ได้รวดเร็ว และเข้าใจบทเรียนได้ง่าย ส่วน ค่านการปฏิบัติงานของครู วิธีการสอนแบบสอดแทรกสะดวกในทุกด้าน ทั้งค่านการสอนและ การจัดบทเรียน ในค่านหลักวิชาและทฤษฎีการศึกษา เห็นว่าวิธีสอนแบบสอดแทรกเหมาะสมที่สุด และในค่านหลักสูตร ไม่แก้ไขเพราะมีผลอยู่แล้ว ซึ่งสรุปได้ว่าวิธีการสอดแทรกมีความเหมาะสม มากที่สุด รองลงมาคือวิธีตั้งเป็นหัวข้อเพิ่มขึ้นในหลักสูตร

วิทยาลัยครูพระนคร, การนำวิธีการสอนประชากรศึกษาไปใช้ใน ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น (กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการเฉพาะเรื่องประชากรศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๑๖), อิศสำเนา.

X ยุกา อุดมศักดิ์ และประภาเพ็ญ สุวรรณ ไต่ทำการวิจัยเรื่อง "ทัศนคติของครู และผู้บริหารการศึกษาระดับประถมศึกษาเกี่ยวกับประชากรศึกษาในประเทศไทย" วัตถุประสงค์เพื่อสำรวจทัศนคติของครูและผู้บริหารการศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงภาวะประชากรของประเทศไทยและผลที่ตามมา บทบาทของประชากรศึกษาและบทบาทของโรงเรียนในการที่จะดำเนินการ เพื่อสนับสนุนนโยบายประชากรของประเทศ การนำประชากรศึกษาเข้าไปสอนในโรงเรียนรวมทั้งการจัดหลักสูตร เนื้อหา และชั้นเรียนที่เหมาะสม และความตั้งใจทำกิจกรรมบางอย่างทางด้านประชากรศึกษา คาดว่าข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนการดำเนินงานและประเมินผลของโครงการประชากรศึกษาในประเทศไทย ใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูล ตัวอย่างประชากรครูระดับประถมศึกษาจำนวน ๑,๐๘๓ คน ผู้บริหารการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน ๔๓๔ คน จากการสุ่มตัวอย่างทั่วประเทศ

ผลของการวิจัยพบว่า ทั้งครูและผู้บริหารการศึกษาต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนควรมีบทบาทในการสนับสนุนนโยบายประชากรศึกษาทั่วประเทศ วิธีการจัดหลักสูตรประชากรศึกษาควรสอดแทรกเข้าไปในวิชาที่เหมาะสม มากกว่าการจัดแบบตั้งวิชาใหม่ และร้อยละ ๗๐.๐๐ เห็นควยว่าควรจะสอนประชากรศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่อีกร้อยละ ๓๐ ของผู้ตอบทั้งสองกลุ่ม เห็นว่าควรจะสอนประชากรศึกษาในชั้นประถมศึกษาตอนต้น

✓ ๒๕๑๗ ยุกา อุดมศักดิ์ และคณะได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความรู้ เจตคติ และความเชื่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อประชากรศึกษา และการวางแผนครอบครัว" วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคตินักเรียนชั้นปีสุดท้ายในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาเกี่ยวกับภาวะประชากรไทย ขนาดครอบครัว การวางแผนครอบครัวศึกษา ศักยภาพในการตัดสินใจเกี่ยวกับวัยแต่งงานของเขา และจำนวนบุตรที่ต้องการ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ใช้แบบสอบถาม

ยุกา อุดมศักดิ์ และประภาเพ็ญ สุวรรณ, "ทัศนคติของครูและผู้บริหารการศึกษา ระดับประถมศึกษาเกี่ยวกับประชากรศึกษาในประเทศไทย," วารสารประชากรศึกษา

รวบรวมข้อมูล ตัวอย่างประชากรนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ และสายอาชีพจำนวน ๑๘๖๘ คน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนมากมีความเห็นว่าประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาประชากรนาวิก นักเรียนหญิงโดยทั่วไปจะเป็นผู้มีทัศนคติแบบแอนติเนเทลิสมากกว่านักเรียนชาย นักเรียนสายสามัญก็มีทัศนคติแบบแอนติเนเทลิสมากกว่าสายอาชีพ นักเรียนร้อยละ ๘๐.๐๐ มีความเห็นชอบควยในการนำเอาการศึกษาการวางแผนครอบครัวเข้าสู่ระบบการศึกษาในโรงเรียน นักเรียนส่วนใหญ่ยังมีความรู้ทางประชากรศึกษาน้อย แต่ความรู้เกี่ยวกับวิธีการวางแผนครอบครัวและแหล่งให้บริการมีพอสมควร สำหรับแหล่งต่าง ๆ ซึ่งให้ความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิดนั้น ครูถูกจัดให้อยู่ในอันดับ ๖ ที่ให้ความรู้ในด้านนี้ ในภาวะการณ์เช่นนี้ก็กิจกรรมทางประชากรศึกษา และข่าวสารเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว ตลอดจนกิจกรรมที่จูงใจต่าง ๆ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาประชากร นอกจากนี้ยังกล่าววว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายควรศึกษารายละเอียดทางด้านความรู้เกี่ยวกับประชากรและการวางแผนครอบครัวให้มากยิ่งขึ้นด้วย

~~ขุพา~~ อุดมศักดิ์ และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความรู้ เจตคติ และความเชื่อของนักศึกษาวิทยาลัยครูและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษาที่มีต่อประชากรศึกษา และการวางแผนครอบครัว" วัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจความรู้ เจตคติ และความเชื่อของนักศึกษาวิทยาลัยครู และนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษาที่มีต่อภาวะประชากรของประเทศไทย ปัญหาและผลสืบเนื่องอันมีสาเหตุจากอัตราเพิ่มประชากรที่รวดเร็ว การวางแผนครอบครัว ตลอดจนความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหาประชากรด้วยวิธีการนำประชากรศึกษา และการวางแผนครอบครัวเข้าสู่

✓ ขุพา อุดมศักดิ์ และคณะ, ผู้วิจัย, ความรู้ เจตคติ และความเชื่อของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อประชากรศึกษา และการวางแผนครอบครัว รายงานการวิจัยหมายเลข ๑, รายงานโดย สุภชัย สุกรวรรณ (กรุงเทพมหานคร: โครงการประชากรศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ๒๕๑๗), หน้า ๑๐ - ๑๕.

ระบบโรงเรียน ใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างประชากรนักศึกษาวิทยาลัยครู และนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษารวมจำนวน ๑๔๑๖ คน

X ผลของการวิจัยพบว่า นักศึกษาวิทยาลัยครูและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา ส่วนน้อยที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องประชากรโดยทั่ว ๆ ไปของประเทศไทย แต่นักศึกษาส่วนใหญ่ต่างก็มีเจตนาติดตามการเพิ่มประชากรด้วยอัตราการเพิ่มที่รวดเร็ว อีกทั้งสนับสนุนการลดอัตราเพิ่มของประชากร และพร้อมที่จะให้มีการสอนประชากรศึกษาในโรงเรียน และแสดงเจตจำนงที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมประชากรศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่เชื่อว่าวิธีการที่จะเป็นไปได้คือบรรจุประชากรศึกษาไว้ในหลักสูตรโรงเรียนและการศึกษาผู้ใหญ่ การสอนในโครงการศึกษาผู้ใหญ่สามารถทำได้โดยการเผยแพร่ทางสื่อมวลชน ส่วนในระบบโรงเรียนนั้นทำได้โดยเริ่มสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาตอนต้นไปจนถึงระดับมหาวิทยาลัย วิธีการจัดประชากรศึกษาในหลักสูตรระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา นั้น อาจทำได้โดยวิธีการสอดแทรกไว้กับเรื่องเดิม แต่ถ้าเป็นในระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยก็ควรจัดเป็นวิชาใหม่โดยเฉพาะ

✓ สมคิด อิศระวัฒน์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การแทรกประชากรศึกษาในหลักสูตรสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นในการแทรกประชากรศึกษาในหลักสูตรสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูล ตัวอย่างประชากรครูสังคมศึกษา ๑๕๐ คน, นักการศึกษา ๕๐ คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ๑๕๐ คน รวม ๓๕๐ คน

ยูพา อุกมศักดิ์ และคณะ, คณะผู้วิจัย, ความรู้ เจตนาดี และความเชื่อของนักศึกษาวิทยาลัยครู และนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษาที่มีต่อประชากรศึกษา และการวางแผนครอบครัว, รายงานงานวิจัยหมายเลข ๒, รายงานโดย ชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์, สุภชัย ศุกรววรรณ และพาดิ สมิธิสัมพันธ์ (กรุงเทพมหานคร: โครงการประชากรศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ๒๕๑๘), หน้า ๑ - ๒๕.

ผลการวิจัยพบว่า ครูสังคมศึกษาและนักการศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรแทรกเนื้อหาประชากรศึกษาในหลักสูตรสังคมศึกษามาก ส่วนนักเรียนสนใจเนื้อหาประชากรศึกษาที่จะนำไปสอดแทรกในวิชาสังคมศึกษาพอสมควร ด้านเนื้อหาประชากรศึกษาซึ่งผู้วิจัยได้เสนอให้ครูสังคมศึกษาและนักการศึกษาพิจารณานั้น ครูสังคมศึกษาและนักการศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าเรื่องควรแทรกในหมวดสังคมศึกษาอาจแยกไว้ในวิชาต่าง ๆ ดังนี้ กล่าวคือ ในระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ เรื่องข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับประชากร เรื่องการแก้ไขปัญหาระดับชาติ ด้านเศรษฐกิจ และเรื่องแนวคิดด้านเนื้อหาเพื่อเสริมความเข้าใจ โดยศึกษาเปรียบเทียบกับภาวะประชากรในแต่ละประเทศควรแทรกไว้ในวิชาภูมิศาสตร์ ส่วนในวิชาหน้าที่พลเมืองนั้นควรสอดแทรกเรื่องผลที่ตามมาภายหลังการเปลี่ยนแปลงประชากรในเรื่องเกี่ยวกับภาวะประชากรศึกษาในครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญและแนวปฏิบัติในการวางแผนครอบครัว สำหรับเรื่องเกี่ยวกับภาวะประชากรของประเทศและปัญหาสืบเนื่องมาจากอัตราการเพิ่มประชากรรวดเร็วเกินไป ควรแทรกไว้ในวิชาภูมิศาสตร์และวิชาหน้าที่พลเมือง ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนในการที่มีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วรวมทั้งแนวทางการแก้ไขและปรับตัว ควรแทรกไว้ในวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม แต่วิธีการคุมกำเนิดผู้ตอบส่วนใหญ่เห็นว่าไม่สมควรสอน

✕ สวัสดิ์ จงกล, เฉลียว บุรีภักดี และ ศิริพร ตันตเสรษฐ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการจัดประชากรศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา" วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับประชากรศึกษา คือศึกษาทัศนคติและความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับวงการศึกษาก่อนเกี่ยวกับการจัดประชากรศึกษา ว่าเรื่องใดควรสอน เรื่องใดไม่ควรสอน และควรสอนในระดับใด และโดยวิธีใด ตลอดจนการจัดประชากรศึกษา

๑ สมคิด อิศรวุฒัน, "การแทรกประชากรศึกษาในหลักสูตรสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ๒๕๑๗).

นอกระบบโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อจะนำไปสู่การสร้างหลักสูตร วิธีสอน และหนังสือแบบเรียนและสื่อการสอนที่จะต้องใช้ในการจัดประชากรศึกษาต่อไป ใช้แบบสอบถามและสอบถามสัมภาษณ์รวบรวมข้อมูล ตัวอย่างประชากรคือ นักบริหารและนักการศึกษาทั่วประเทศ จำนวน ๓๘๐ คน โดยใช่แบบสอบถาม ส่วนผู้ที่ให้สัมภาษณ์ได้แก่ผู้บริหารและนักการศึกษาส่วนกลาง จำนวน ๕๐ คน รวม ๔๓๐ คน

ผลของการวิจัยพบว่า นักบริหารส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของประชากรศึกษา ตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับประชากร และผลสืบเนื่องมาจากปัญหาอันเกิดจากพฤติกรรมบางประการ จึงเห็นสมควรนำประชากรศึกษาเข้าสู่ระบบการศึกษา โดยเริ่มจากระดับประถมศึกษาตอนปลายเป็นต้นไป เพราะส่วนใหญ่ของเนื้อหาสามารถสอนในระดับต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้ก็ร้อยละ ๙๔.๐๐ กล่าวว่า ส่วนใหญ่ของเนื้อหา/เป็นต้นว่าเรื่องการวางแผนครอบครัวควรสอนเฉพาะชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/เรื่องเกี่ยวกับระบบสัมพันธ์การสอนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย ส่วนหมวดอื่น ๆ มีความเห็นต่างกัน เช่น เกี่ยวกับความมุ่งหมายของการสอนประชากรศึกษา ส่วนใหญ่เห็นว่าควรสอนให้เข้าใจในความคิดรวบยอดเกี่ยวกับประชากร และสอนให้ตระหนักถึงปัญหาประชากรควรสอนทั้งระดับประถมปลาย มัธยมต้น และมัธยมปลาย เรื่องความเข้าใจและคิดหาช่องทางแก้ไขปัญหาประชากรควรสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย/ ส่วนวิธีการสอนที่จะใช้ถ้าเป็นระดับประถมศึกษาควร ใช้วิธีการสอดแทรก ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นควร เป็นการสอนในรูปของหัวข้อใหม่โดยเพิ่มขึ้นในบางวิชา ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายควรกำหนดเป็นวิชาใหม่ เพิ่มขึ้นตามหลักสูตร หรือเป็นส่วนหนึ่งของวิชาใหม่ซึ่งเป็นในรูปของการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต นอกจากนั้นนักบริหาร และนักการศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดประชากรศึกษาไว้ใต้งิจกรรมเสริมหลักสูตร และโรงเรียนควรจัดประชากรศึกษาเพื่อบริการแก่ผู้ปกครอง ส่วนการจัดประชากรศึกษาสำหรับการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นก็เป็นสิ่งจำเป็น^๑

^๑ สวัสดิ์ จงกล, เฉลียว บุรีภักดี และสิริพร ตัญทเศรษฐี, "การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวการจัดประชากรศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา," วารสารประชากรศึกษา ๖ (กรกฎาคม ๒๕๑๓): ๓๖๘ - ๓๗๕.

X ในพุทธศักราช ๒๕๑๗ โครงการประชากรศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์เนื้อหาประชากรศึกษาในแบบเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา" วัตถุประสงค์เพื่อทำการวิเคราะห์หลักปริมาณและคุณภาพเกี่ยวกับเนื้อหาทางด้านประชากรที่ใส่สอดแทรกไว้ในแบบเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาตอนต้นจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเปลี่ยนแปลงแก้ไขปรับปรุงด้านปริมาณและคุณภาพเกี่ยวกับเนื้อหาทางด้านประชากรในแบบเรียน ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาตอนต้น จนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการวิเคราะห์จากหนังสือตำราที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ รับรองจำนวน ๓๘๘ เล่ม ซึ่งเป็นตำราเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น ๘๗ เล่ม ระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ๘๘ เล่ม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ๑๑๗ เล่ม และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ๘๖ เล่ม

ผลการวิจัยพบว่า จากจำนวนหน้าทั้งหมด ๖๐,๓๖๑ หน้า มีจำนวนประโยคซึ่งสามารถจำแนกออกไปตามกฎเกณฑ์

ก. ปริมาณ ด้านการศึกษาประชากร ไม่มีหนังสือเล่มใดกล่าวถึงวิธีการแก้ปัญหาทางด้านประชากรไว้เลย หากแต่ได้กล่าวถึงเรื่องประชากรในแง่ของการนำเสนอข้อเท็จจริงมากกว่าชี้ให้เห็นถึงปัญหา ส่วนภาวะเจริญพันธุ์ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับระบบสืบพันธุ์ ตำราทุกเล่มไม่ได้ระบุปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาการพัฒนาการของมนุษย์ในระยะต่าง ๆ และสำหรับความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาประชากรและวิธีการแก้ปัญหา ตำราทุกเล่มก็ไม่ได้กล่าวถึงนโยบายและกฎเกณฑ์ที่ใช้สำหรับการวางแผนทางด้านประชากร และไม่ได้กล่าวถึงเรื่องเพศศึกษาเอาไว้เลยเช่นกัน

ข. คุณภาพ หนังสือเล่มที่ได้ทำการบรรยายเกี่ยวกับเรื่องประชากรไว้อย่างเป็นเรื่องราวติดต่อกันเป็นขั้นตอน และมีเหตุผล

ผู้วิจัยได้ขอเสนอแนะไว้ว่า ในการพัฒนาตำราเรียนควรบรรจุเรื่องราวที่สัมพันธ์กับประชากรอย่างมีระบบ ทางสภาวะประชากร ตลอดจนปัญหาไว้ในการศึกษาระดับภาคบังคับด้วย ทั้งนี้เพราะมีนักเรียนประมาณอัตราร้อยละ ๘๐ ที่ไม่มีโอกาสได้ทำการศึกษาต่อ

๑ ชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์, รายงานการวิจัย "การวิเคราะห์เนื้อหาประชากรศึกษาในแบบเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา," วารสารประชากรศึกษา (กันยายน ๒๕๑๘): ๒๖๔-๒๖๘.

ในปีเดียวกันนี้เอง จินตนา ธัญชนกุล ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาของนักศึกษาคณะ" วัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาของนักศึกษาคณะที่มีอายุสูงกับนักศึกษาคณะที่มีอายุต่ำในระดับชั้นเดียวกัน นักศึกษาคณะระดับประกาศนียบัตรการศึกษาระดับปีที่ ๒ กับนิสิตระดับชั้นปีที่ ๔, เพศชายและเพศหญิง และนักศึกษาคณะที่เรียนอยู่ในกรุงเทพมหานครและในต่างจังหวัด เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษา ใช้แบบทดสอบและแบบสอบถามรวบรวมข้อมูล ตัวอย่างประชากรนักศึกษาคณะระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับปีที่ ๒ และนิสิตระดับชั้นปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๑๗ ซึ่งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ๒ แห่ง และในต่างจังหวัด ๒ แห่ง เป็นนักศึกษาชาย ๑๑๘ คน นักศึกษาหญิง ๑๒๒ คน รวม ๒๔๐ คน

ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับทางด้านประชากรศึกษามีความสัมพันธ์กันกับทางบวกกับทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษา นักศึกษาชายหญิงมีความรู้เกี่ยวกับประชากรศึกษาไม่แตกต่างกัน จากการพิจารณาจากนักศึกษาคณะทั้งหมด พบว่านักศึกษาคณะในกรุงเทพมหานครและในต่างจังหวัดมีความรู้เกี่ยวกับประชากรศึกษาค้นว่านักศึกษาคณะประกาศนียบัตรการศึกษาระดับปีที่ ๒ และนักศึกษาคณะในกรุงเทพมหานครและนักศึกษาคณะในต่างจังหวัดมีทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาไม่แตกต่างกัน

1 ✓ ในปีต่อมา ได้มีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับประชากรศึกษาอีก ๔ เรื่อง คือ สำนักงานเลขาธิการประชากรศึกษา ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ผลการติดตามการเรียนการสอนประชากรศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลายในภาคเหนือและภาคใต้" วัตถุประสงค์เพื่อติดตามผลการเรียนการสอนวิชาประชากรศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคเหนือและภาคใต้ ใช้แบบสอบถาม สัมภาษณ์และสังเกตการสอน ตัวอย่างประชากร ครูผู้สอนวิชาประชากรศึกษาในภาคเหนือและภาคใต้

๑จินตนา ธัญชนกุล, "ความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับประชากรศึกษาของนักศึกษาคณะ"
(วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๑๘).

ผลการวิจัยพบว่า ผู้สอนวิชาประชากรศึกษารุ่นใหญ่เป็นครูในหมวดวิชาสังคมศึกษามีทั้งผู้ที่เคยได้รับการอบรมและไม่เคยได้รับการอบรมทางด้านประชากรศึกษามาก่อน แต่ครูเหล่านี้มีความพอใจและเต็มใจที่จะสอนวิชานี้ ในด้านวิธีสอนพบว่าครูที่ผ่านการอบรมประชากรศึกษา มีความสามารถในการใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ มากกว่าผู้ที่ไม่เคยผ่านการอบรม ส่วนสิ่งที่ปัญหาและอุปสรรคต่อการสอนวิชาประชากรศึกษา คือมีเวลาน้อยเกินไป ขาดงบประมาณ ขาดหนังสือคนควา ตลอดจนผู้สอนบางคนมีงานสอนในวิชาต่าง ๆ มากไป และขอเสนอแนะจากการติดตามผลในครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนประชากรศึกษาต้องการให้มีการฝึกอบรมทางด้านประชากรศึกษาแก่ผู้ที่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมมาก่อน และขอให้มีการแจกโครงการสอน ตลอดจนวัสดุการสอนและอื่น ๆ ที่จำเป็นด้วย

X นิยม ฉิมตระกูล ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในโรงเรียนสาธิตส่วนกลางที่มีต่อการจัดให้มีการสอนเพศศึกษา" วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ที่มีต่อการจัดสอนเพศศึกษา ใช้แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูล ตัวอย่างประชากรนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ของโรงเรียนสาธิตในส่วนกลาง ๔ แห่ง นักเรียนชาย ๒๘๒ คน นักเรียนหญิง ๒๒๙ คน รวม ๕๑๑ คน

ผลของการวิจัยพบว่า นักเรียนทั้งหมดมีทัศนคติที่ดีต่อการที่จะจัดให้มีการสอนเพศศึกษา และมีความเห็นว่าเรื่องเพศศึกษาไม่ใช่เรื่องลามกอนาจาร นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ครูที่สอนเพศศึกษาควรมีความรู้เรื่องเพศศึกษาเป็นอย่างดีเป็นอันดับหนึ่ง และรองลงไปควรเป็นนายแพทย์ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ขอเสนอแนะว่าสถาบันฝึกหัดครูควรมีการสอนเพศศึกษาแก่นักเรียนครูเพื่อเตรียมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพศศึกษา เพื่อที่จะผลิตครูที่เหมาะสมที่จะสอนเพศศึกษา และครูควรสอนวิชาเพศศึกษาให้แก่นักเรียน

กรมวิชาการ, ศูนย์พัฒนาหลักสูตร, สำนักงานเลขาธิการประชากรศึกษา,
ผลการติดตามการสอนประชากรศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายในภาคเหนือและภาคใต้, ๒๕๑๘.
 แผนปลิว (อค์สำเนา).

โดยพยายามสอดแทรกเนื้อหาวิชาเพศศึกษาในวิชาสุขศึกษา สังคมศึกษา และชีววิทยา
อย่างถูกต้องและได้สัดส่วนทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อตัวเด็กและสังคมโดยรวม” //

พิเชฐ ศรีวรกุล ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในโรงเรียนรัฐบาลส่วนกลางที่มีต่อการที่จะจัดให้มีการสอนเพศศึกษา" วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในโรงเรียนรัฐบาลส่วนกลางที่มีต่อการสอนเพศศึกษา ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล ตัวอย่างประชากรนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในโรงเรียนรัฐบาลส่วนกลาง ๕๓๓ คน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทัศนคติที่คัดค้านต่อการที่จะจัดให้มีการสอนเพศศึกษา ผู้สอนเพศศึกษาควรมีความรู้เรื่องเพศศึกษาอย่างดี และผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่าควรจัดตั้งคณะกรรมการวางแผนและดำเนินการในการที่จะจัดให้มีการสอนเพศศึกษา สถาบันฝึกหัดครูควรมีการสอนเพศศึกษา และสอนวิธีสอนเพศศึกษาแก่นักศึกษาคูเพื่อเตรียมบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรเพศศึกษา และวิธีสอนเรื่องนี้ ควรมีการตั้งเกณฑ์กำหนดคุณสมบัติและคัดเลือกครูผู้สอนเพศศึกษาและมีการอบรมครูประจำการ (Inservice Training) ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรเพศศึกษา วิธีสอน และผลิตอุปกรณ์การสอนเพศศึกษาเพื่อจะถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนได้อย่างถูกต้อง ๒

X นิยม จิมตระกูล, "การศึกษาทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางที่มีต่อการที่จะจัดให้มีการสอนเพศศึกษา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๑๔).

✓ ๒ พิเชฐ ศรีวรกุล, "การศึกษาทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในโรงเรียนรัฐบาลส่วนกลางที่มีต่อการที่จะจัดให้มีการสอนเพศศึกษา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๑๔).

✓ สํารัญ เพชรจอม ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในโรงเรียนราษฎร์ส่วนกลางที่มีต่อการที่จะจัดให้มีการสอนเพศศึกษา" วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในโรงเรียนส่วนกลางที่มีต่อการจัดให้มีการสอนเพศศึกษา ใช้แบบทดสอบและแบบสอบถามรวบรวมข้อมูล ตัวอย่างประชากรนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในโรงเรียนราษฎร์ส่วนกลาง เป็นนักเรียนชาย ๓๑๒ คน นักเรียนหญิง ๓๒๓ คน รวมจำนวนนักเรียน ๖๓๕ คน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่ ควรจัดแยกวิชาเพศศึกษาเป็นวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ ครูที่จะสอนเพศศึกษาควรมีความรู้เรื่องเพศศึกษาอย่างคี่ ส่วนความคิดเห็นในเรื่องวิธีสอน และอุปกรณ์การสอนเพศศึกษานั้น นักเรียนมีความคิดเห็นว่ ควรเชิญแพทย์หรือพยาบาลมาให้ความรู้คำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาทางเพศแก่นักเรียนในบางโอกาส และในการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนได้รับความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ เช่นจิตแพทย์ แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ และพยาบาล^๑

ปีพุทธศักราช ๒๕๑๘ เยนใจ เลาหวนิช และศุภชัย สุภวรรณ^๒ ได้ทำการวิจัยประเมินผลการสอนประชากรศึกษาในมหาวิทยาลัย" วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวแปรบางตัวที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาประชากรศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างประชากร คือนักศึกษาวิทยาศาสตร์การแพทย์ปีที่ ๒ ของมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งเลือกเรียนวิชาประชากรศึกษาจำนวน ๕๐ คน

ผลของการวิจัยพบว่า นักศึกษาเลือกเรียนวิชาประชากรศึกษาด้วยความสนใจอยากเรียน แต่เหตุผลที่สำคัญกว่านั้นคือ นักศึกษาเลือกเรียนวิชานี้เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตทั่วไป และในการประกอบอาชีพด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ในอนาคต นักศึกษาที่เลือก

^๑สํารัญ เพชรจอม, "การศึกษาทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในโรงเรียนราษฎร์ส่วนกลางที่มีต่อการที่จะจัดให้มีการสอนเพศศึกษา," (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๑๘).

เรียนด้วยความสนใจที่ผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักศึกษากลุ่มหลังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕ และ .๐๑ และการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่านักศึกษาสามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ของตนได้ถูกต้องอย่างมีนัยสำคัญที่ .๐๑ ถ้าใช้วิธีประเมินผลที่ตนควรได้รับโดยไม่ต้องพะวงถึงคะแนนและขนาดของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเช่นที่เคยเข้าใจ สรุปได้ว่าการวิจัยครั้งนี้ยืนยันว่าวิชาประชากรศึกษาอยู่ในความสนใจของบุรุษและสตรีเท่าเทียมกัน

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๐ สำนักงานเลขาธิการประชากรศึกษา ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลการใช้โครงการสอนวิชาประชากรศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดขอนแก่น" วัตถุประสงค์เพื่อติดตามผลการเรียนการสอนวิชาประชากรศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ในการรวบรวมข้อมูล ตัวอย่างประชากรครูสอนวิชาประชากรศึกษาทุกคน

ผลของการวิจัยพบว่า เนื้อหาและกิจกรรมวิชาประชากรศึกษาไม่เหมาะสมกับเวลาที่กำหนดให้ เพราะเวลาที่ใช้สอนจริงมีเพียง ๓๒ คาบ จากจำนวนที่กำหนดไว้ในโครงการสอน ๓๖ คาบ เนื้อหาวิชานี้ส่วนใหญ่เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน แต่นักเรียนไม่มีพื้นฐานความรู้ด้านนี้มาก่อน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องปูพื้นฐานในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความหมาย จุดมุ่งหมาย และขอบข่ายเนื้อหาของวิชาประชากรศึกษาเพิ่มขึ้น ส่วนด้านกิจกรรมที่เสนอแนะไว้ในโครงการสอนนั้น ส่วนใหญ่ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ เพราะไม่มีวัสดุอุปกรณ์ตาม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑. เย็นใจ เลอาหวณิช และศุภชัย ศุภวรรณ, "การวิจัยประเมินผลการสอนประชากรศึกษาในมหาวิทยาลัย," วารสารประชากรศึกษา ๖ (ธันวาคม ๒๕๒๐):

ที่เขียนไว้ และมีข้อเสนอแนะว่าในโครงการสอนควรจะมีตัวอย่างข้อสอบ เพื่อให้ครูจะได้ใช้เป็นแนวทางในการวัดและประเมินผลด้วย

ในปีเดียวกัน ยังปรากฏว่ามีผู้วิจัยไว้อีกหลายเรื่อง ได้แก่ ประสิทธิ์ ทองใส ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาและอุปสรรคของการเรียนการสอนวิชาประชากรศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาประชากรศึกษาของครูอาจารย์ และนักเรียน โดยพิจารณาในด้านหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์และการวัดผล ใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูล ตัวอย่างประชากรคือครูอาจารย์ที่สอนวิชาประชากรศึกษาจำนวน ๑๔๐ คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนวิชานี้ในภาคแรกของปีการศึกษา ๒๕๒๐ จำนวน ๕๒๑ คน

ผลของการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมหลักสูตรวิชาประชากรศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๔ มีจุดมุ่งหมายสอดคล้องกับเนื้อหาและสภาพสังคมไทยค่อนข้างมาก ครูอาจารย์ที่สอนวิชานี้ส่วนใหญ่เข้าใจจุดมุ่งหมายของวิชานี้ค่อนข้างมาก แต่ยังเลือกวิธีสอนเพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายได้ค่อนข้างน้อย ในด้านเนื้อหา มีปริมาณเหมาะสมกับเวลาเรียนและมีระดับความยากง่ายปานกลาง วิธีสอนที่ครูอาจารย์ใช้มากที่สุดคือการบรรยาย ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการสอนวิชาประชากรศึกษาที่ครูอาจารย์ระบุมีน้อยตามลำดับ ดังนี้ ครูอาจารย์ขาดการนิเทศ ครูอาจารย์มีภาระด้านอื่นมาก นักเรียนและครูอาจารย์ส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญของวิชาประชากรศึกษา ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ และมีปัญหาและอุปสรรคในการทำวัสดุอุปกรณ์ มีปัญหาและอุปสรรคในการวัดผล เพราะครูอาจารย์ระบุน้อย ไม่แน่ใจว่าควรวัดทักษะค่านิยมของผู้เรียนเป็นพิเศษ ครูอาจารย์

กรมวิชาการ, ศูนย์พัฒนาหลักสูตร, สำนักงานเลขาธิการประชากรศึกษา,
รายงานการติดตามผลการใช้โครงการสอนประชากรศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัด
อุบลราชธานี และขอนแก่น ๒๕๒๐. (อัครสำเนา).

ขาดความรู้เกี่ยวกับการวัดผลวิชาประชากรศึกษา และมีปัญหาและอุปสรรคในการค้นคว้าหาความรู้ทางประชากรศึกษาเนื่องจากไม่มีแหล่งค้นคว้า

นิตารัตน์ ศิลปะเดช ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสร้างชุดการสอนวิชาประชากรศึกษาสำหรับวิทยาลัยครู วัตถุประสงค์เพื่อสร้างชุดการสอนสำหรับครูในวิชาประชากรศึกษา เรื่อง "ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับประชากรศาสตร์" เพื่อเป็นคู่มือในการสอนวิชาสังคมศึกษา ๓๓๑ ประชากรศึกษา และวิชาเคหะ ๑๑๔ ประชากรศึกษากับการปรับปรุงคุณภาพชีวิต สำหรับใช้สอนนักศึกษาครูในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง และเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอนที่สร้างขึ้นตามเกณฑ์มาตรฐาน ๕๐/๕๐ โดยการสร้างชุดการสอน ๔ ชุด และนำไปทดลองภาคสนาม ตัวอย่างประชากรนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงในวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเรียนวิชาสังคม ๓๓๑ ประชากรศึกษา ๑ ห้องเรียน จำนวน ๓๕ คน และวิชาเคหะ ๑๑๔ ประชากรศึกษากับคุณภาพชีวิตอีก ๑ ห้องเรียน จำนวน ๔๕ คน

ผลของการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของชุดการสอนทั้ง ๔ ชุด เมื่อนำไปใช้สอนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ๓๓๑ ประชากรศึกษาได้ประสิทธิภาพ ๕๐.๘๕/๘๕.๑๔ ๕๐.๕๓/๕๑.๔๒, ๕๐.๐๐/๔๘.๘๕ และ ๕๐.๒๔/๕๐.๒๔ ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในระดับเท่ากับเกณฑ์ ๒ ชุดที่ทั้งขึ้น และต่ำกว่าเกณฑ์แต่ยอมรับ ๒ ชุด สำหรับประสิทธิภาพของชุดการสอน ๔ ชุด เมื่อนำไปใช้สอนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนวิชา ๑๑๔ ประชากรศึกษากับการปรับปรุงคุณภาพชีวิต พบว่า ประสิทธิภาพของชุดการสอนเท่ากับ ๘๘.๒๒/๘๙.๕๕, ๘๘.๐๐/๘๘.๓๓, ๘๘.๘๘/๘๙.๙๙ และ ๘๙.๙๙/๘๙.๕๕ ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์แต่ยอมรับทั้ง ๔ ชุด นอกจากนั้นการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนและหลัง

๑ ประสิทธิ์ ทองใสว, "ปัญหาและอุปสรรคของการเรียนการสอนวิชาประชากรศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาการศึกษาประชากรศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๑).

เรียนจากการใช้ชุดการสอนปรากฏว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ทั้ง ๔ ชุด แสดงว่านักศึกษาที่ผ่านการเรียนการสอนโดยการใช้ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมา มีความรู้เพิ่มขึ้นจริง และชุดการสอนที่สร้างขึ้นมามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ๘๐/๘๐ เพราะทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น^๑

นิวัติ กลิ่นงาม ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การตัดสินใจแก้ปัญหาประชากรของนักศึกษาวิทยาลัยครูส่วนกลาง" วัตถุประสงค์เพื่อหาระดับการตัดสินใจแก้ปัญหาประชากรของนักศึกษาวิทยาลัยครูส่วนกลาง และเปรียบเทียบการตัดสินใจแก้ปัญหาประชากรนั้นระหว่างนักศึกษาที่เรียนประชากรศึกษากับนักศึกษาที่ไม่ได้เรียนประชากรศึกษา และระหว่างนักศึกษาวิชาเอกต่าง ๆ ใช้แบบทดสอบวัดการตัดสินใจรวบรวมข้อมูล ตัวอย่างประชากรนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูงภาคปกติของวิทยาลัยครูส่วนกลางที่เปิดสอนวิชาประชากรศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๒๐ ๒ แห่ง จำนวน ๓๔๓ คน และนักศึกษาที่ไม่ได้เรียนประชากรศึกษาจากวิทยาลัยครูส่วนกลาง ๓ แห่ง จำนวน ๑๓๔ คน จากวิชาเอกละ ๑ ห้องเรียน

ผลการวิจัยพบวาระดับการตัดสินใจแก้ปัญหาประชากรของนักศึกษาที่เรียน และไม่ได้เรียนวิชาประชากรศึกษามีระดับการตัดสินใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ ๐.๐๕ ในกลุ่มนักศึกษาที่เรียนประชากรศึกษา นักศึกษาวิชาเอกคหกรรมศาสตร์มีระดับการตัดสินใจแก้ปัญหาประชากรสูงสุด และจากการทดสอบวัดการตัดสินใจแก้ปัญหาประชากรของนักศึกษา มีคะแนนเฉลี่ย ๔๘.๘๓ คะแนน จากคะแนน ๖๔ คะแนน^๒

^๑นิสารัตน์ ศิลปเดช, "การสร้างชุดการสอนวิชาประชากรศึกษาสำหรับวิทยาลัยครู" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาการศึกษา-ประชากรศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๑).

^๒นิวัฒน์ กลิ่นงาม, "การตัดสินใจแก้ปัญหาประชากรศึกษาวิทยาลัยครูส่วนกลาง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาการศึกษาประชากรศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๑).

เนาวรัตน์ พลายน้อย ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลการปฏิบัติงานของ
 ผู้ผ่านการอบรมวิทยากร เรื่อง ประชากรศึกษาจากโครงการประชากรศึกษา มหาวิทยาลัย
 มหิดล รุ่นที่ ๑-๕" วัตถุประสงค์เพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานด้านประชากรศึกษาหลังจากรับ
 การอบรมของผู้ผ่านการอบรมวิทยากร เรื่อง ประชากรศึกษาจากโครงการประชากรศึกษา
 มหาวิทยาลัยมหิดล รุ่นที่ ๑-๕ ว่าการฝึกอบรมบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้มากน้อยเพียงใด
 มีปัญหาในการปฏิบัติงานอย่างไร รวมทั้งศึกษาแนวทางแก้ปัญหาที่ได้ปฏิบัติตลอดจนข้อเสนอ
 แนะต่าง ๆ จากผู้ผ่านการอบรม ใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูล ตัวอย่างประชากรผู้ผ่าน
 การอบรมวิทยากรประชากรศึกษา จากโครงการประชากรศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล รุ่นที่
 ๑-๕ จำนวน ๑๕๕ คน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ผ่านการอบรมเป็นจำนวนมากได้ปฏิบัติกิจกรรมทางประชากร
 ศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมภายหลังรับการฝึกอบรมไปแล้ว และมีแผนงานที่จะ
 ปฏิบัติกิจกรรมอีกหลายอย่างใน ๑ ปี ข้างหน้า แสดงให้เห็นว่าการฝึกอบรมได้รับความ
 สำเร็จตามต้องการ ปัญหาและอุปสรรคได้แก่วิธีหาข่าวงบประมาณ ไม่มีเวลา ขาดผู้ร่วมงาน
 และขาดวัสดุอุปกรณ์ สำหรับวิธีแก้ปัญหาและอุปสรรคที่ใช้กันมากและใช้ได้ผลมาก คือวิธีหา
 ความรู้ในเนื้อหาและกระบวนการทางประชากรศึกษาเพิ่มเติม สร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้
 เกี่ยวข้องและหาเงินจากแหล่งอื่นนอกจากงบประมาณ หลังจากการอบรมผู้ผ่านการอบรม
 ส่วนใหญ่ได้รับความเชื่อถือทางด้านประชากรศึกษาจากผู้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงานมากขึ้น
 และสามารถปฏิบัติกิจกรรมประชากรศึกษาได้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้ผ่านการอบรมส่วนมาก
 เห็นว่ากระบวนการในการฝึกอบรมและเนื้อหาในการฝึกอบรมเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติ
 งานทางประชากรศึกษาในระดับมากและปานกลาง และยินดีที่จะเข้าร่วมการฝึกอบรมเพื่อ
 ทบทวนและสร้างเสริม (Refreshing Program) ประสบการณ์ หากโครงการประชากร
 ศึกษาจัดใหม่ขึ้น^๑

^๑เนาวรัตน์ พลายน้อย, "การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้ผ่านการอบรมวิทยากร
 เรื่อง ประชากรศึกษา จากโครงการประชากรศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล รุ่นที่ ๑-๕" (วิทยานิพนธ์
 ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาการศึกษา-ประชากรศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๑).

งานวิจัยในต่างประเทศ

ปี ค.ศ. ๑๙๖๒ เฮนรี จอห์น เกอร์นีย์ (Henry John Gurney) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Acceptable Concepts, Grade Placement, and Class Organization for Sex Education in School" วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคำนิยมในการสอนเพศศึกษา เพื่อจัดเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับความรู้เรื่องเพศศึกษาในแต่ละระดับชั้น และเพื่อสำรวจว่าการสอนเพศศึกษาควรจะสอนโดยการรวบรวมหรือแยกตามเพศของผู้เรียนจึงจะเหมาะสม วิธีวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ จากตัวอย่างประชากร ๘๐ คน จาก ๖ อาชีพ คือ แพทย์ นักการศึกษาสาขาประถมศึกษาและสาขามัธยมศึกษา นักสังคมสงเคราะห์ นักกฎหมาย และเสมียนพนักงาน

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนควรรับผิดชอบในการสอนเพศศึกษา และควรมีการวางแผนการสอนที่ต่อเนื่องกัน ระดับชั้นที่ควรสอนเพศศึกษาควรเริ่มสอนตั้งแต่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ เป็นต้นไป และเฉพาะบางเรื่องเท่านั้นที่ควรสอนรวมกัน ทั้งเพศหญิงและเพศชาย

ปี ค.ศ. ๑๙๗๑ เค โอ พาริค (K.O. Parick) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "An Experimental Study in Correlated Teaching of Population in a Secondary School" เพื่อศึกษาผลของการสอนบทเรียนที่สัมพันธ์วิชาอื่นกับประชากรศึกษา ต่อทัศนคติ ความรู้ และความเข้าใจของนักเรียนต่อการตระหนักเรื่องประชากรและขนาดของครอบครัว รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบวัดทัศนคติ กับหน่วยการสอนวิชาภูมิศาสตร์ ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชายหญิงชั้นปีที่ ๑๐ ในประเทศอินเดีย จำนวน ๒๐๐ คน

Henry John Gurney, "Acceptable Concepts Grade Placement, and Class Organization for Sex Education in School" Dissertation Abstracts. 30 (July 1969): 1197 - A.

ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในเรื่องทัศนคติต่อการตระหนัก
 ในปัญหาประชากรและขนาดของครอบครัว โดยมีความสัมพันธ์กับการสอนประชากรศึกษา
 และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในเรื่องความรู้และความเข้าใจต่อการตระหนักเรื่อง
 ปัญหาประชากร โดยมีความเกี่ยวข้องกับการสอนประชากรศึกษา และได้ให้ความเห็นว่า
 ความเกี่ยวข้องกับการสอนประชากรศึกษา สามารถนำไปช่วยเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความ
 รู้และความเข้าใจของนักเรียนกับการตระหนักต่อเรื่องปัญหาประชากร^๑

ปี ค.ศ. ๑๙๗๒ โทมัส คไวท์ คอนเนอร์ (Thomas Dwight Conner)

ได้ทำการวิจัยเรื่อง "A Method for Improving the Perception of Reality
 and Understanding of Population Problem in the College Classroom: A
 Simulation Game" วัตถุประสงค์เพื่อสร้างเกม สถานการณ์จำลอง (Simulation
 Game) เพื่อนำมาใช้ในห้องเรียนระดับอุดมศึกษา โดยให้เล่นเกม สถานการณ์จำลองใน
 เรื่องปัญหาประชากร ดำเนินการวิจัยโดยให้คณะกรรมการชุดหนึ่งพิจารณาตัดสินความเหมาะสม
 ของเกม ปรากฏว่ามีจุดมุ่งหมาย ๑๒ ข้อ เช่น เมื่อเรียนด้วยเกมแล้วนักศึกษาจะสามารถ
 ทำนายอัตราการเพิ่มของประชากร ขนาดของประชากร และสามารถอธิบายถึงองค์ประกอบ
 ที่มีต่อจำนวนประชากร นักศึกษาจะเข้าใจปัญหาประชากร และสามารถมีส่วนร่วมในการแก้
 ปัญหาประชากร ผู้วิจัยได้สร้างเกมประชากรตามจุดมุ่งหมายดังกล่าว โดยให้นักศึกษาเล่น
 เกมนี้หลายครั้ง และปรับปรุงเกมเหล่านั้นจนได้แบบที่น่าพอใจ การเล่นเกมประชากรได้แบ่ง
 นักศึกษาเป็น ๒ ทีม ของแต่ละประเทศ ซึ่งต้องตัดสินใจเกี่ยวกับการแก้ปัญหาประชากร หลัง
 จากนั้นผู้วิจัยได้ส่งผลการเล่นเกมสถานการณ์จำลองไปให้คณะกรรมการดังกล่าวประเมินผล
 เกมที่สร้างขึ้น ผลปรากฏว่าคณะกรรมการรับรองว่าเกมนี้เชื่อถือได้ และสามารถจะนำไปใช้
 ในระดับอื่น ๆ ได้^๒

^๑ K.O. Parick, "An Experimental Study in Correlated Teaching of Population in Secondary School" A dissertation for the degree of Master of Education Faculty of Education and Psychology. The Maharaja Sayajerao University of Baroda, 1972):

^๒ Thomas Dwight Connor, "A Method for Improving the Perception of Reality and Understanding of Population Problem in College Classroom: A Simulation Game," Dissertation Abstracts, 33 (February 1973): 4051-A.

ซูซาน โอ กัสตาวัส และคาร์ล เอ. ฮิวเทอร์ (Susan O. Gustavas and Carl A. Heather) ได้อ้างถึงรายงานการวิจัยเกี่ยวกับการสอนวิชาประชากรศึกษาในสายวิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วสหรัฐอเมริกา ซึ่ง The Population Reference Bureau เป็นผู้ทำการวิจัยเรื่อง "Population Education in the Social Studies Classroom: A Survey of Secondary School Teachers" ในปี ค.ศ. ๑๙๗๒ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างครูสังคมศึกษาที่เสนอให้สอนวิชาประชากรศึกษา กับครูที่ไม่ได้เสนอให้สอนประชากรศึกษา และหน่วยการสอนประชากรศึกษาในวิชาสังคมศึกษา กับครูที่ไม่ได้เสนอให้สอนประชากรศึกษา และหน่วยการสอนประชากรศึกษาในวิชาสังคมศึกษา ใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ในการรวบรวมข้อมูล ตัวอย่างประชากร คือครูสังคมศึกษา จำนวน ๖๔๗ คน

ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ศึกษาทางด้านประชากรศึกษา ต้องการจะให้มีการฝึกและปฏิบัติทางด้านประชากรศึกษาโดยตรง และต้องการให้มีการสอนในสถาบันชั้นสูงด้วย ครูสังคมศึกษามีความเห็นว่าการจะให้ครูสังคมศึกษาที่สอนประชากรศึกษาได้รับการอบรม แต่จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูผู้สอนสังคมศึกษาจำนวน ๖๔๗ คน จะต้องสอนวิชาประชากรศึกษา ๓๐๘ คน และในจำนวนครูผู้สอนวิชาประชากรศึกษา มีเพียงร้อยละ ๒๕.๖ เท่านั้นที่ได้รับการฝึกอบรมวิชาประชากรศึกษา นอกจากนั้นยังไม่เคยผ่านการเรียนหรือการอบรมมาเลย แต่ครูทุกคนที่สอนวิชาสังคมศึกษา ต้องสอนวิชานี้เพราะมีในหลักสูตร ครูผู้สอนวิชาประชากรศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอน คือปัญหาการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาแต่ละบทเพื่อเราใจผู้เรียนให้สนใจเรียนวิชาประชากรศึกษา^๑

^๑Susan O. Gustavas and Carl A. Huether, "Population Education in the Social Studies Classroom: A Survey of Secondary School Teachers," Social Educations, 41 (January 1977): 28-32.

ปี ค.ศ. ๑๙๗๕ ไมเคิล เอ็ม. เฮนรี (Michael M. Henry) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "High School Teachers Readiness for Population Education" มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความรู้ ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับความคิดรวบยอดทางด้านประชากรศาสตร์ และค่านิยมทัศนคติที่มีต่อประชากรศึกษา ไซแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลตัวอย่างประชากรเป็นครูสอนวิชาสังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๑,๐๐๐ คน

ผลการวิจัยพบว่า ครูเพียงร้อยละ ๑๕.๐๐ ที่คาดคะแนแนนอนลงไปว่าสหรัฐอเมริกาจะมีอัตราเพิ่มประชากรในระดับคงที่ในอนาคต และมากกว่า ๑ ใน ๓ ที่คาดว่าร้อยละ ๗๐.๐๐ ของประชากรในสหรัฐจะมีการลดอัตราเพิ่มของประชาชน และบอกสาเหตุของการเพิ่มประชากรได้ถูกต้อง ครูส่วนใหญ่ไม่สามารถตอบว่าประชากรของโลกควรกำหนดให้มีขนาดใด และอัตราการเพิ่มควรเป็นเท่าใด ทั้งนี้เพราะต้องขึ้นอยู่กับความต้องการของประเทศ สัดส่วนอัตราที่กำหนดและความสามารถในด้านต่าง ๆ เพื่อยับยั้งการเพิ่มของประชากร และครูตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยว่า ประชากรศึกษาควรเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ครูร้อยละ ๔๘.๐๐ เห็นว่าควรสอดแทรกวิชาประชากรศึกษาในวิชาที่ตนสอน นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการอบรมครูสอนวิชาประชากรศึกษาอยู่เสมอ เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

Michael M. Henry, "High School Teacher Readiness for Population Education," Dissertation Abstracts, 36 (February, 1975): 3191 - A.

ในปีเดียวกัน ชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Knowledge, Attitudes, and Beliefs about Population Education of Teachers in Thailand: A Comparison of Secondary School Teachers, Teachers in Training, and Instructors in Teachers Training Institutions" วัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความรู้ทัศนคติ และความเชื่อของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา นักศึกษาฝึกหัดครู และอาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครูในประเทศไทย เกี่ยวกับการสอนประชากรศึกษา การวิจัยใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูล ตัวอย่างประชากรประกอบด้วย ครูอาจารย์ และนักศึกษาจำนวน ๓,๑๔๘ คน

ผลการวิจัยพบว่า ตัวอย่างประชากร ผู้ตอบส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงเบื้องต้นทางคานประชากรนอຍมาก และมากกว่าครึ่งหนึ่งของแต่ละกลุ่มรูวว่าประเทศไทยมีนโยบายประชากรแล้ว โดยเฉพาะทางคานการวางแผนครอบครัว วารสาร หนังสือพิมพ์ และเพื่อนฝูง เป็นแหล่งสำหรับหาความรู้ในการวางแผนครอบครัว โดยเฉพาะโรงพยาบาล เป็นศูนย์บริการวางแผนครอบครัวที่รู้จักแพร่หลายที่สุดในคานทัศนคติ ครูอาจารย์ทั้ง ๓ กลุ่มเห็นด้วยและมีทัศนคติที่ดีต่อการเปิดสอนวิชาประชากรศึกษาในโรงเรียน การเข้าร่วมในกิจกรรมประชากรศึกษา และการวางแผนครอบครัว ส่วนคานความเชื่อครูอาจารย์ส่วนใหญ่เชื่อว่าควรจัดวิชาประชากรศึกษาในหลักสูตรระดับมัธยมศึกษา และการศึกษาผู้ใหญ่ แต่ครูมัธยมศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าควรจัดประชากรศึกษาในทุกระดับชั้น สำหรับครูที่ผ่านการอบรมส่วนใหญ่ เชื่อว่าควรที่จะจัดเผยแพร่ประชากรศึกษาผ่านสื่อมวลชน การจัดสอนประชากรศึกษาในระดับประถมและมัธยมศึกษา ควรสอนแบบสอดแทรกรวมเข้าด้วยกันกับวิชาอื่นที่มีอยู่แล้ว สำหรับระดับมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยนั้น ควรจัดแยกเป็นวิชาใหม่^๑

^๑Chaiwat Panjaphong, "Knowledge, Attitude, and Beliefs about Population Education of Teachers in Thailand: A Comparison of Secondary School Teachers, Teachers in Training, and Instructors in Teachers Training Institution" Dissertation Abstracts, 36 (July 1975): 46-A.

ปี ค.ศ. ๑๙๗๔ โรซาลีน เมย์ เมอร์วิส (Rosalyn Nea Mervis) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Professional Education in Population and Family Planning Programs in Schools of Public Health in the United States: Judgments of Value by Graduates" วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้เบื้องต้นทางด้านประชากรศึกษาและการวางแผนครอบครัว ในการเตรียมตัวทางด้านวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษาจากคณะสาธารณสุขศาสตร์ในสหรัฐอเมริกา ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตัวอย่างประชากร เป็นนักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์ จำนวน ๖๖๒ คน

ผลการวิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้โปรแกรมประชากรศึกษา และการวางแผนครอบครัวมีผล ดังนี้ นักศึกษาต้องการมีอิสระในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา และต้องการมีประสบการณ์จากการปฏิบัติในช่วงระยะเวลาหนึ่ง หรือถ้าเป็นไปได้ตลอดระยะเวลาที่เรียนอยู่ และต้องการให้มีโอกาสเลือกเรียนโปรแกรมใดก็ได้ระหว่างการวางแผนครอบครัวและประชากรศึกษา และควรจะมีการสำรวจนักศึกษาแต่ละคนโดยคณะกรรมการของคณะ ทั้งก่อนและหลังเข้าเรียนโปรแกรมวิชาประชากรศึกษา และการวางแผนครอบครัว เพื่อสนองเป้าหมายของอาชีพและให้เกิดประสบการณ์

ปี ค.ศ. ๑๙๗๗ กอดเฟย์ โรเบิร์ตส์ (Godfrey Roberts) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Population Policy and Population Education" วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายซึ่งปรากฏใน นโยบายทางประชากรของประเทศ กับโปรแกรมในวิชาประชากรศึกษาใน ๓ ประเทศ คือ อินเดียน สหรัฐอเมริกา และศรีลังกา

---

^๑Rosalyn Mae Mervis, "Professional Education in Population and Family Planning Programs in Schools of Public Health in the United States: Judgments of Value by Graduates," Dissertation Abstracts 35 (September 1974): 1465 - A.

วิธีดำเนินการวิจัย ศึกษาและกำหนดลักษณะของนโยบายประชากรแต่ละประเทศจากเอกสารของรัฐบาล และงานวิจัย ส่วนโปรแกรมการประชากรศึกษานั้น ศึกษาจากเอกสารของรัฐบาลและงานวิจัยกับการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด แล้วเปรียบเทียบเป้าหมายและลักษณะนโยบายประชากรกับการประชากรศึกษาของแต่ละประเทศว่าสะท้อนให้เห็นเป้าหมายทางประชากรเพียงใด มีการศึกษาทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางประชากรศาสตร์ เพื่อเสนอแนะบทบาทของประชากรศึกษาในฐานะเป็นส่วนประกอบของนโยบายประชากรของประเทศด้วย

ผลการวิจัยพบว่า ขาดความสัมพันธ์ระหว่างวิชาประชากรศึกษากับนโยบายประชากรของชาติ ซึ่งมีผลโดยตรงในการจัดวิชาประชากรศึกษา และขอบเขตของวิชาประชากรศึกษาไม่แน่นอน เพราะฉะนั้นจึงทำให้ทิศทางการเรียนการสอนวิชาประชากรศึกษาไม่แน่นอน

ในปีเดียวกันนี้ ได้มีผู้วิจัยไว้อีกหลายเรื่อง ได้แก่ ลีออน อีลี คลาร์ค (Leon Eli Clark) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Population Education in American High School: Towards a Theory and Application" วัตถุประสงค์เพื่อหาความหมาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของวิชาประชากรศึกษาในหลักสูตรของโรงเรียนมัธยม และสื่อการเรียนการสอน คำเนินการวิจัยด้วยการศึกษาพัฒนาการทางด้านประชากรศึกษาในสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๖๒ จนถึงปัจจุบัน และศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับประชากรศึกษา ๒ แนว จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ แบบโนมน้าวและแบบศึกษาค้นคว้า และมีการประเมินแนวความคิดทั้ง ๒ อย่าง และพบว่าวิธีแบบศึกษาค้นคว้าเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับค่านิยมทางการศึกษาของสหรัฐอเมริกามากกว่า จากผลการวิจัยนี้จึงได้เสนอให้มีการดำเนินการสอนวิชาประชากรศึกษา แบบบูรณาการ เพราะวิธีดังกล่าว จะนำไปปฏิบัติในโรงเรียนได้ดีกว่า ได้เสนอแนะเหตุผล ๑๒ ประการ ในการบรรจุวิชาประชากรศึกษาไว้ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อสนองความต้องการและ

^๑ Godfrey Roberts, "Population Policy and Population Education," Dissertation Abstracts, 58 (January 1978): 4076-A.

ความสนใจของนักเรียน นอกจากนี้ยังเสนอการวิเคราะห์วิธีสอนแบบต่าง ๆ รวมทั้งวิธีสอนแบบสวนสวนสอบสวน และผู้วิจัยได้เสนอการสอนแบบสืบสวนสอบสวน ๓ แนวด้วยกัน ซึ่งสามารถจะนำไปใช้เกี่ยวกับการสอนประชากรศึกษาได้

ปี ค.ศ. ๑๙๗๗ โอมามาเมอร์โฮมู โซโลมอน โอบิโคเบียร์ (Omamurhomu Solomon Okobiah) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "A Curriculum in Population Education for the Nigerian Secondary Academic Schools" วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรประชากรศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไนจีเรีย วิธีดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาหนังสือเกี่ยวกับประชากรศึกษา และวิเคราะห์เนื้อหาในหนังสือแบบเรียนประชากรศึกษาตามหลักสูตรของประเทศที่พัฒนาแล้ว และประเทศที่กำลังพัฒนา จากคำจำกัดความ "ประชากรศึกษา" หมายถึง กิจกรรมทางการศึกษา เพื่อศึกษาประชากร ภาวะการเปลี่ยนแปลงของประชากร ผลของการเปลี่ยนแปลงประชากร และผลกระทบที่มีต่อเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ผู้วิจัยได้แบ่งลักษณะประเทศเป็น ๓ แบบ แบบ A ใ้แก่ประเทศค่อยพัฒนาในเอเชีย มีประชากรมาก อัตราการเพิ่มสูงและรวดเร็ว แบบ B ประเทศที่พัฒนาแล้ว อัตราการเกิดต่ำ จำนวนประชากรมาก และมีมาตรฐานการครองชีพสูง เช่น สหรัฐอเมริกา แบบ C เป็นประเทศค่อยพัฒนาในแอฟริกา และลาตินอเมริกา แม้อัตราการเพิ่มประชากรจะสูงแต่จำนวนประชากรและอัตราเพิ่มไม่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งไนจีเรีย เป็นประเทศในแบบนี้จึงยังไม่เห็นความสำคัญของประชากรศึกษา ผู้วิจัยได้สร้างแบบตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์และเลือกจัดเนื้อหาประชากรศึกษาใหม่สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไนจีเรีย จุดมุ่งหมายการสอนและขบวนการสอนว่าเหมาะสมหรือไม่

Leon Eli Clark, "Population Education in American High Schools: Towards a Theory and Application," Dissertation Abstracts 38 (December 1977): 3407-A.

ผลการศึกษาพบว่า เนื้อหา จุดมุ่งหมาย และขบวนการสอนในวิชาประชากรศึกษา ใ้ได้รับอิทธิพลจากความเป็นอยู่ของแกละท้องถิ่น และเนื้อหาหลักสูตรของประเทศกำลังพัฒนา และประเทศไนจีเรีย มุ่งสนใจเกี่ยวกับการเติบโตของประชากรมากเกินไป ไม่เน้นความสำคัญเกี่ยวกับขบวนการหาข้อมูล ทำให้เกิดข้อบกพร่อง คือทำให้นักเรียนขาดความเข้าใจและทักษะที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหาประชากรศึกษา และการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอการพัฒนาเนื้อหาของหลักสูตรประชากรศึกษาที่เหมาะสมที่จะใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไนจีเรียนด้วย^๑

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

^๑ Omamurhomu Solomon Okobiah, "A Curriculum in Population Education for the Nigerian Secondary Academic Schools," Dissertation Abstracts, 38 (March 1978): 5224 - 5225 A.